

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΚΑΙ Η ΗΘΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΙΣ ΑΥΤΩΝ*

Υπό

Β. ΠΑΠΑΔΑΚΟΥ

Διευθυντοῦ Ὑγιεινῆς Μητρότητος καὶ Παιδῶν
Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας

Πολλοὶ λόγοι, παιδαγωγικοὶ, ἰατρικοὶ καὶ κοινωνικοὶ, συνηγοροῦν εἰς τὸ ὅτι θὰ ἦτο εὐχρῆς ἔργον κάθε ἀνδρᾶς καὶ κάθε γυναῖκα, πρὶν ἀκόμα παντρευτοῦν, νὰ ἀκούσουν ὑποχρεωτικὰ μερικὰ μαθήματα σχετικὰ μὲ τὴν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ, μὲ τὶς ἔνστικτες ἀντιδράσεις του καὶ ποιά στάσις πρέπει νὰ τηροῦν οἱ γονεῖς ἀπέναντί του, πότε δηλαδὴ πρέπει νὰ δείχνουν τρυφερότητα καὶ πότε αὐστηρότητα, τί νὰ τοῦ ἀπαγορεύουν καὶ τί νὰ τοῦ ἐπιτρέπουν, καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ κάνουν μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις καὶ τὴν ψυχοσύνθεσιν τοῦ παιδιοῦ, προσέχοντας προπαντὸς νὰ μὴν πληγώνουν τὸν ἑγωισμό του, νὰ μὴν τοῦ δημιουργοῦν ψυχικὰ τραύματα, νὰ μὴν τοῦ περιορίζουν τὴν πρωτοβουλία, ὅταν αὐτὴ δὲν εἶναι ἐπιβλαβὴς καὶ παράλογη, καὶ νὰ σέβωνται τὴν ἐλευθερίαν του ὅταν δὲν ὀδηγῆ σὲ ὑπερβολές. Τὰ μαθήματα αὐτὰ νὰ προσφέρονται δωρεὰν ἀπὸ εἰδικούς, ὑπὸ τὴν φροντίδα καὶ ἐπίβλεψιν τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, τὸ ὁποῖο στὸ τέλος νὰ χορηγῆ βεβαίωσις πῶς παρακολούθησαν τὰ μαθήματα· ἡ βεβαίωσις νὰ εἶναι ἀπαραίτητη, μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα πιστοποιητικὰ ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἐκδοσὴ ἀδείας γάμου. Ἔχομε τὴ γνώμη ὅτι τοῦτο εἶναι καὶ εὐκόλο καὶ κατορθωτό, ἐφ' ὅσον μάλιστα ὑπάρχει τὸ δεδομένο τῆς ὑποχρεωτικῆς παρακολουθήσεως μαθημάτων ἀεραμύνης.

Παράλληλα μὲ τὴν διαπαιδαγώγησιν

τῶν γονέων, τὸ κράτος πρέπει νὰ λαμβάνῃ μέτρα ἠραστήρια καὶ αὐστηρὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰ διάφορα ἀναγνώσματα, τὶς κινηματογραφικὰς προβολὰς ψυχοφθόρων ἐκδηλώσεων, οἱ ὁποῖες ἔχουν μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ψυχισμοῦ τοῦ παιδιοῦ. Ὅπως δὲν λαδῆ ἐπιβλέπει δι' εἰδικῆς ὑπηρεσίας χορηγοῦμενα τρόφιμα, οὕτως ὥστε νὰ μὴ προσφέρονται στὸ παιδί ἀκατάλληλα καὶ ἐπιβλαβῆ γιὰ τὴν υγείαν σιτία, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπο ἔχει ὑποχρέωσις νὰ φροντίξῃ καὶ γιὰ τὴν πνευματικὴν του τροφήν. Οἱ γονεῖς καὶ γενικὰ οἱ παιδαγωγοί, γιὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ψυχισμοῦ, τοῦ χαρακτῆρα καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ παιδιοῦ, πρέπει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν τοὺς ὅτι πρωταρχικὴ νάγκη γιὰ μιὰ τέτοια καλὴ διαμόρφωσιν εἶναι νὰ φροντίσουν νὰ καταλάβουν, νὰ σεβαστοῦν καὶ ποδηγητήσουν τὶς ἔνστικτοις ἰσχυροτάτας τοῦ παιδιοῦ, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ σπῆμα τοῦ δυναμισμοῦ καὶ τῆς προσωπικότητός του, καὶ νὰ βοηθήσουν τὴν ὁμαλὴ ἀναπτύξιν τῶν παρορμήσεων ἐκείνων τοῦ παιδιοῦ ποὺ ἔχουν βασικὴ ἐπίδρασιν εἰς τὴν ὅλην ζωὴν αὐτοῦ, ὅπως εἶναι ἡ πρωτοβουλία ἢ αὐτενέργεια, τὸ θάρρος, τὸ αἰσθητικὸν καλῶς ἐννοουμένης ἐλευθερίας, τῆς εὐθύνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς αὐτοπεποιθιστικῆς κτλ. Εὐνόητο εἶναι ὅτι ἔνα ἄτομον μὲ ἐλαττωματικὰς τὶς ιδιότητες αὐτὰς ἀποτελεῖ ἕνα τύπον ἀνάμαλο, ἀντικοινωνικὸν καὶ ὑποψήφιον ἐγκληματία.

Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ γονεῖς καὶ γενικὰ οἱ παιδαγωγοὶ πρέπει νὰ μὴν αὐθαιρετοῦν, ἀλλὰ νὰ ὀδηγοῦνται ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ παι-

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον.

ποιῶν κατὰ τὸν τρόπον ποῦ ὁ γεωπόνος ὀδηγεῖται ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ χωραφιοῦ, τοῦ κλιματικοῦ, τῆς τριανταφυλλιάς, ποῦ καὶ πῶς θὰ τὸ καλλιεργήσῃ ἐπιστημονικὰ γιὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ δώσῃ καλῆς ποιότητος καὶ ἀφθονοὺς καρπούς· καὶ ὅπως δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι φταίει τὸ ἔλατο ποῦ δὲν εὐδοκίμασε ἂν τὸ φυτέψωμε στὴν παραλία, ἢ ὅτι φταίει ἡ ἐλιά ποῦ δὲν δίνει καρπὸν ἐπειδὴ τὰ χιονισμένα βουνά, ἔτσι δὲν φταίει καὶ τὸ παιδί ὅταν ἡ κακὴ διαπαιδαγώγησις τῶν γονέων τοῦ τοῦ ἀκρωτηριάζει καὶ τοῦ ἐυνοῦχίζει τὴν προσωπικότητά του, τοῦ μαρτυρεῖ τὴν ζωτικότητα, τοῦ μεταβάλλει τὸν κληρονομισμὸν τοῦ σὲ δειλία, τὴν πρωτοβουλία τοῦ σὲ δουλικότητα, τὸ θάρρος σὲ φόβον, τὴν ἐνεργητικότητα σὲ ἀδράνεια, καὶ γενικὰ τὸ καθιστᾷ ἕνα ἄνθρωπον ὅχι μόνον ἀνίκανον καὶ ἀκατάλληλον γιὰ τὸν πληρὸ ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἕνα ἄτομον ἄσπαστο, καχύποπτον, φθονερὸ καὶ ποῦ μελλοντικὰ, ἐπειδὴ δὲν θὰ ἔχη τὴν ἰκανότητα νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὀμαλὰ καὶ κανονικὰ τὰς ἀνάγκας του, θὰ ἀντιδράσῃ μὲ τὴν ἐγκληματικότητα.

Τονίζομε καὶ πάλι ὅτι ἡ κακὴ διαπαιδαγώγησις δημιουργεῖ τις περισσύτερες φορὰς τοὺς ἐγκληματαίους. Πρέπει πάντα νὰ ἔχωμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι δύο εἶναι οἱ κρίσιμες περίοδοι γιὰ τὴν ὀμαλὴ ἢ ἀνώμαλὴ διαμόρφωσιν τοῦ ψυχισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πρώτη καὶ ἡ πλέον σημαντικὴ εἶναι ἡ μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν ἐπτὰ ἐτῶν, ἡ δευτέρη δὲ μέχρι τῶν δεκατεσσάρων. Πολὺ σπάνια, σπανιώτατα, θὰ γίνῃ ἕνα ἄτομον νευρικὸ ἂν ἔχη περάσει ὀμαλὰ τὰ στάδια τῆς ἐξελίξεως τοῦ ψυχισμοῦ του κατὰ τὰς δύο αὐτὰς περιόδους τῆς ζωῆς του. Τὸ παιδί τῆς τρυφερῆς ἡλικίας στερεῖται λογικῆς, καὶ εἶναι μεγάλο σφάλμα νὰ τοῦ ζητᾶμε νὰ συμπεριφέρεται βάσει λογικῶν συμπερασμάτων. Οἱ πράξεις του κατευθύνονται ἀπὸ τὸ ἐνστικτικόν, καὶ εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερον σφάλμα νὰ μὴν σεβώμασθε τις ἐνστικτικὰς παρορμητικὰς του.

Τὸ παιδί θὰ μπορέσῃ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τις ὑποδείξεις τῶν ἐνηλίκων ὅταν αὐτὲς συνοδεύονται συνήθως μὲ κάτι εὐχάριστον· ἀντίθετον, ὅταν οἱ γονεῖς προσπαθοῦν νὰ

ἐπιβάλλουν στὸ παιδί κάτι μὲ τρόπον ποῦ τοῦ προκαλεῖ δυσαρέσκεια, ὅπως ἡ ἀπαγόρευσις, ἡ φοβέρα, ἡ ἀδικητικὴ τιμωρία, τότε δύο πράγματα θὰ συμβοῦν: ἢ θὰ ὑπακούσῃ παθητικὰ, καὶ τότε μελλοντικὰ θὰ γίνῃ ἕνα ἄτομον ἄβουλον, ἀκριτον ἢ τὸ χειρότερον νευρωτικόν, ἢ θὰ ἀντιδράσῃ κἀνοντας τὸ ἀντίθετον, ὅποτε μελλοντικὰ θὰ γίνῃ ἕνας ἄνθρωπος κακός, ἀντιδραστικός, ἐπιπολαίος, παράνομος κλπ. Καὶ στίς δύο περιπτώσεις, ἐκ τῆς κακῆς διαπαιδαγώγησεως καὶ τῆς ἀψυχολογήτου μεταχειρίσεως τοῦ παιδιοῦ, δημιουργεῖται ὁ ἀνώμαλος τύπος, ὁ ὑποψήφιος ἐγκληματίας. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ πρέπει νὰ προσέχωμε ὥστε ἐκεῖνον ποῦ ἀπαιτοῦμε νὰ κἀνῃ τὸ παιδί νὰ τοῦ προκαλῇ εὐχαρίστησιν καὶ χαρὰ, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥητὸν «τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὀφελίμου».

Ἐπίσης πρέπει νὰ σεβώμασθε τὸν ἀκρωτηρισμὸν τοῦ, ὅταν αὐτὸς εἶναι ὀμαλὸς καὶ φυσιολογικὸς καὶ ὀδηγῇ σὲ καλὰ καὶ ὀφέλιμα ἀποτελέσματα, καὶ ὅσο τὸ δυνατόν νὰ ἀποφεύγωμε νὰ μεταχειριζώμασθε τὴν λέξιν «μὴ!», ποῦ στραγγαλίζει τις περισσότερες φορὰς τὴν πρωτοβουλία του, ἡ ὅποια εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον γιὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων.

Πρέπει νὰ προσέχωμε νὰ μὴν γελοιοποιῶμε τὸ παιδί, γιὰτὶ ἔτσι τοῦ γεννιέται τὸ σύμπλεγμα τῆς κατωτέρας. Δὲν πρέπει νὰ λέμε ψέματα στὸ παιδί, ἔστω καὶ τὸ πιὸ ἀθῶον, γιὰ νὰ μὴν μάθῃ ἀπὸ μίμησιν στὴν ψευδολογίαν, καὶ ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ τηροῦμε καὶ νὰ ἐκτελοῦμε τις ὑποσχέσεις ποῦ τοῦ δίνομε. Ἡ συμπεριφορὰ μας πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ ὅσα τοῦ διδάσκουμε καὶ τοῦ ἀπαιτοῦμε νὰ κἀνῃ, γιὰτὶ τὸ παιδί ἔχει τὴν τάσιν νὰ μιμῆται τις πράξεις τοῦ μεγάλου, καὶ πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ ἀνταμειβώμε τὸ παιδί γιὰ κάθε του καλὴν πράξιν, νὰ ἐνθαρρύνωμε τὴν κάθε του εὐγενικὴν προσπάθειαν καὶ νὰ εἴμασθε πολὺ προσεκτικοὶ ὅταν πρόκειται νὰ τοῦ κἀνωμε εἴτε παρατήρησιν εἴτε ἐπίπληξιν ἢ νὰ τοῦ ἐπιβάλλωμε ἔστω καὶ τὴν πιὸ ἔλαφρην τιμωρίαν. Πρέπει δηλαδὴ νὰ τὸ πείσωμε ὅτι ἡ τιμωρία ποῦ τοῦ ἐπιβάλλομε καὶ δίκαιη εἶναι καὶ γίνεται γιὰ τὸ καλὸν του.

Ἄλλὰ πρὸς Θεοῦ, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὸ ἀπογοητεύωμε σὲ καμμιὰ του προσπάθεια, ἔστω καὶ ἀποτυχημένη. Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμε τίς αὐταρχικὲς διαταγὰς καὶ νὰ μὴν ζητᾶμε ποτὲ τὴν τυφλὴ ὑποταγὴ τοῦ παιδιοῦ. Οἱ αὐταρχικὲς διαταγὰς προκαλοῦν ἐπικίνδυνες ἀντιδράσεις καὶ ἡ τυφλὴ ὑποταγὴ ἀποβλακώνει. Πρέπει νὰ ἔχωμε πάντα ὑπ' ὄψη μας ὅτι τὰ πολλὰ χάρδια καὶ οἱ πολλὲς καὶ πρὸ παντὸς ἄδικες τιμωρίες καταλήγουν στὰ ἴδια ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Τραυματίζουν τὴν προσωπικότητα τοῦ παιδιοῦ, ἀκρωτηριάζουν τὴν αὐτοπεποιθησὴ του, μαραίνουν τὴν ζωικότητά του, μεταβάλλουν τὴν ζωηρότητα σὲ νωθρότητα, τὸν αὐθορμητισμὸ σὲ δειλία, τὸ θάρρος σὲ φόβον, καὶ τὴν πρωτοβουλία σὲ δουλικότητα. Ἡ ἔννοια τοῦ καλοῦ πρέπει νὰ συνταυτίζεται μὲ τὴν ἔννοια τοῦ εὐχάριστου, γιὰτὶ τὸ παιδί τότε κάνει ἐκεῖνο ποῦ πρέπει, πρόθυμα καὶ χωρὶς μεμψιμοιρίες.

Μάθετε τὸ παιδί νὰ ἀποφεύγῃ τὸ «θά», ποῦ καταλήγει στὴν ἐπ' ἀόριστο ἀναβολή, καὶ τὸ «ἐπειδὴ», ποῦ εἶναι δηλωτικὸ μιᾶς βεβιασμένης δικαιολογίας, ἡ ὁποία πολλὰς φορὰς εἶναι σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἐκτέλεση ἐνὸς ἐπιβαλλομένου χρέους.

Πρέπει νὰ θεωροῦμε τὸ παιδί ὡς ἓνα ὄν αὐτεξούσιον, καὶ ὅλη μας ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ τείνῃ στὸ σεβασμὸ τῆς ἐλευθέρου του βουλήσεως, ὅταν ὅμως αὕτῃ περιορίζεται στὰ ὅρια τῆς λογικῆς καὶ δὲν ξεπερνᾷ τὰ ὅρια τῆς ὑπερβολῆς καὶ πλαισιούται πάντοτε μὲ τὴν νομιμότητα καὶ τὴν ἠθικὴν. Ἐπίσης πρέπει νὰ καλλιεργοῦμε τὴν χειραφέτηση τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ πάντοτε ἐντὸς τῶν φυσιολογικῶν ὁρίων τῆς ἡθικῆς καὶ τῆς νομιμότητος.

Κατὰ συνέπειαν, ἡ καλὴ ἀνατροφή καὶ ἡ μεθοδικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ παιδιοῦ εἶναι οἱ παράγοντες ἐκεῖνοι

ποῦ θὰ συντελέσουν στὴν ὁμαλὴ διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρα καὶ θὰ δημιουργήσουν μελλοντικῶς ἓναν ἄνθρωπον ὁμαλό, λογικό, φυσιολογικό, ὁ ὁποῖος ἔχει μόνον τὴν ζήσιν εὐτυχισμένος ὁ ἴδιος, ἀλλὰ θὰ φανῇ χρήσιμος καὶ στὴν οἰκογένεια καὶ στὴν κοινωνία καὶ στὴν πατρίδα. Ἄλλοιῶτα θὰ δημιουργηθῇ ἓνα ὄν δυστυχισμένο σὲ ὅλην τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἐπικίνδυνον καὶ ἐπιβλαβὲς τόσο γιὰ τὴν οἰκογένειά του ὅσον καὶ γιὰ τὴν κοινωνία καὶ γενικὰ γιὰ τὸ σύνολον.

Δυστυχῶς πάντοτε ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ἡ ἀνθρωπότητα ταλαιπωρεῖται ἀπὸ τέτοια ὄντα, ἀνώμαλα καὶ μὴ φυσιολογικά, τὰ ὁποῖα σὰν καρκινώματα ἀναπτύσσονται ἐπάνω στὸν κορμὸν τοῦ ὑγιοῦς δένδρου ποῦ παραστατικὰ συμβολίζει τὴν κοινωνία καὶ τὸν ὁποῖον κορμὸν δηλητηριάζουν καὶ σιγὰ σιγὰ φθείρουν μὲ τὴν δηλητηριώδη περίπτυσή τους. Καὶ ἐνὸς σήμερον, μὲ τίς προόδους τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καὶ γενικὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαφανισθῇ τὸ τοῦλάχιστον νὰ περιορισθῇ τὸ κακόν, τὸνναντίον ἀυξήθηκε ἐπικίνδυνα καὶ ὑπὸ ὅλων νέων μορφῶν καὶ νέας ἐκδηλώσεις παρουσιάζεται, ὥστε νὰ ἀποτελῇ ἓνα πραγματικὸν κίνδυνον ὄχι μόνον γιὰ τὴν οἰκογένειαν τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς γενικὰ γιὰ τὸν πολιτισμὸν.

Σκοπὸς τῆς ἐργασίας μας εἶναι, ἀφοῦ ἐκτενῶς ἀναπτύξαμε τὸ θέμα σχετικὰ μὲ τὴν καλὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ παιδιοῦ νὰ περιγράψωμε τίς νέες μορφὰς καὶ τὶς νέες ἀντικοινωνικὰς ἐκδηλώσεις ποῦ δυστυχῶς σημειώνονται σήμερον σὲ ἓνα ἀρκετὰ σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν νέων, ὁποῖες ἐκδηλώσεις φθάνουν πολλὰς φορὰς καὶ μέχρι τῆς ἐγκληματικότητος.

(Ἀκολουθεῖ

